

Mehmet ATASEVER
Bürokrat/KİK Eski Üyesi/Akademisyen
Mhatasever@gmail.com
www.mehmetatasever.org

KAMU İHALE KANUNU'NA GÖRE YAPIM İŞLERİ FİYAT FARKI ESASLARI

1. AMAÇ VE KAPSAM

Bu Esasların amacı, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idareler tarafından sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde uygulanacak fiyat farkı hesabına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

(1) 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilen ve 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre Türk parası üzerinden sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde uygulanacak fiyat farkı bu Esaslara göre hesaplanır.

(2) 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idarelerin, bu Kanundan istisna olan yapım işlerinin ihale dokümanlarında bu Esaslara uygun şekilde hazırlanmış açık bir düzenleme bulunması halinde bu Esaslar uygulanabilir.

(3) 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesi çerçevesinde doğrudan temin usulüyle yapılan yapım işi sözleşmelerinde bu Esaslara uygun şekilde hazırlanmış açık bir düzenleme bulunması halinde bu Esaslar uygulanabilir.

2. Tanımlar

(1) Bu Esaslarda geçen;

- a) **Anahtar teslimi götürü bedel:** Uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için ihale üzerinde bırakılan istekli tarafından teklif edilen ve idarece uygun görülerek sözleşmeye bağlanan ödemeye esas toplam bedeli,
- b) **Birim fiyat:** Ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine dayalı olarak, idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kalemi için ihale üzerinde bırakılan istekli tarafından teklif edilen ve idarece uygun görülerek sözleşmeye bağlanan ödemeye esas fiyatı,
- c) **Gün:** Takvim gününü,
- ç) **Güncel endeks:** Uygulama ayına ait Endeks Tablosundaki sayıyı, akaryakıt ürünlerinden Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından fiyatı yayımlananlar için EPDK'nın internet sayfasında yayımlanan uygulama ayına ait ortalama satış fiyatını,

d) **İdare:** 4734 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşları,

e) **Fiyat farkı:** Birim fiyatlı sözleşmelerde, uygulama ayı içinde gerçekleşen imalat iş kalemleri ve ihzarat için; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde ise uygulama ayı içinde ilerleme yüzdelerine göre gerçekleşen imalat iş grupları için, bu Esaslara göre ödenecek veya kesilecek bedeli,

f) **İdare:** 4734 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşları,

g) **İş grubu:** Anahtar teslimi götürü bedel üzerinden sözleşmeye bağlanan işlerde, ara veya kesin ödemelere ilişkin iş kalemleri toplamından oluşan ve işin ilerleme yüzdelerini gösteren ödemeye esas iş kalemlerini,

ğ) **İş kalemi:** Birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan işlerde, teknik ve özel yapım şartları belirtilen, birim fiyat tarifi bulunan ve sözleşmesinde bedeli gösterilen veya sonradan yeni birim fiyatı yapılan ödemeye esas kalemleri,

h) **Sözleşme:** Birim fiyat, anahtar teslimi götürü bedel veya karma teklif almak suretiyle Türk parası cinsinden idare ile yüklenici arasında imzalanan yazılı anlaşmayı,

ı) **Temel endeks:** İhale tarihinin içinde bulunduğu aya, çerçeve anlaşma ihalelerinde ise münferit sözleşme için teklif vermeye davetin yapıldığı tarihin içinde bulunduğu aya ait Endeks Tablosundaki sayıyı, akaryakıt ürünlerinden EPDK tarafından fiyatı yayımlananlar için EPDK'nın internet sayfasında yayımlanan ihale tarihindeki, çerçeve anlaşma ihalelerinde ise münferit sözleşme için teklif vermeye davetin yapıldığı tarihteki satış fiyatını,

i) **Uygulama ayı:** İş programına uygun olarak işlerin gerçekleştirilmesi gereken ayı,

j) **Yıl:** Takvim yılını,

k) **Endeks Tablosu:** Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan yurt içi üretici fiyat endeksi (2003=100) CPA 2008 kısım, bölüm ve gruplarına göre tarihsel seri tablosunu,

l) **Satış fiyatı:** T Akaryakıt ürünleri için, bir önceki yıl gerçekleşen piyasa büyüklüklerine göre en büyük işlem hacmine sahip olduğu EPDK tarafından belirlenen ilk sekiz akaryakıt dağıtım şirketince, EPDK'ya bildirilen ve EPDK'nın internet sayfasında yayımlanan İstanbul İli, Avrupa yakası için geçerli bayi satış fiyatlarının KDV hariç aritmetik ortalamasını, ilk sekiz dağıtım şirketinin tamamının fiyat bildirmemesi halinde bunlardan fiyat bildirenlerin fiyatlarının KDV hariç aritmetik ortalamasını, ifade eder.

3. Fiyat farkı hesabı

(1) (Fiyat farkı hesabında aşağıdaki formül uygulanır:

$$F = A_n \times B \times (P_n - 1)$$

$$P_n = a \frac{I_n}{I_0} + b1 \frac{\dot{C}_n}{\dot{C}_0} + b2 \frac{D_n}{D_0} + b3 \frac{A_{Yn}}{A_{Y0}} + b4 \frac{Y_n}{Y_0} + b5 \frac{K_n}{K_0} + b6 \frac{G_n}{G_0} + c \frac{M_n}{M_0}$$

(2) Formülde yer alan;

- a) F: Fiyat farkını(TL),
- b) An: İlk geçici hakedişte (n=1) olmak üzere (n) inci hak edişte; birim fiyatlı işlerde uygulama ayında gerçekleşen iş kalemleri ve ihzarat miktarlarının sözleşme birim fiyatlarıyla çarpılması sonucu bulunan tutarı (TL), anahtar teslimi götürü bedel işlerde ise uygulama ayında gerçekleşen ilerleme yüzdesiyle sözleşme bedelinin çarpılması sonucu bulunan tutarı (TL),
- c) B:0,90 sabit katsayısını,
- ç) Pn: İlk geçici hakedişte (n=1) olmak üzere (n) inci hakedişte, fiyat farkı hesabında kullanılan temel endeksler ve güncel endeksler ile girdilerin ağırlık oranlarını temsil eden sabit katsayıların yukarıdaki formüle uygulanması sonucu bulunan fiyat farkı katsayısını,
- d) a: İşçilik ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı,
- e) b1: Metalik olmayan diğer mineral ürünlerinin ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı,
- f) b2: Demir ve çelik ürünlerinin ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı,
- g) b3: Akaryakıtın ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı,
- ğ) b4: Diğer katı veya sıvı yakıtların ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı,
- h) b5: Ağaç ve mantar ürünlerinin ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı,
- ı) b6: Diğer malzemelerin ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı,
- i) c: Makine ve ekipmana ait amortismanın ağırlık oranını temsil eden sabit katsayı, ifade eder.

3) İhale dokümanında gösterilen sabit katsayılar, sözleşmenin uygulanması sırasında hiçbir gerekçe ile değiştirilemez.

4) Formüldeki temel endeksler (o) ve güncel endeksler (n)'den;

- d) İo, İn: İşçilik için, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan Tüketici Fiyat Endeksi (2003=100) Harcama Gruplarına Göre Endeks Sayıları Tablosunun "Genel" sütunundaki sayı,
- b) Ço, Çn: Metalik olmayan mineral ürünleri için, Endeks Tablosunun 23 numaralı "Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünleri", 23.1 numaralı "Cam ve Cam Ürünleri", 23.2 numaralı "Ateşe Dayanıklı Ürünler", 23.3 numaralı "Kilden İnşaat Malzemesi", 23.4 numaralı "Diğer Porselen ve Seramik Ürünler", 23.5 numaralı "Çimento, Kireç ve Alçı", 23.6 numaralı "Betondan, Çimentodan ve Alçıdan Eşyalar", 23.7 numaralı "Taş (Kesilmiş, Şekil Verilmiş ve Tamamlanmış)", 23.9 numaralı "Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler" sütunundaki sayılardan ilgisine göre uygun olan birini veya birkaçını,

- c) Do, Dn: Demir ve çelik ürünleri için, Endeks Tablosunun 24 numaralı "Ana Metaller", 24.1 numaralı "Ana Demir-Çelik ve Ferro Alaşımlar", 24.2 numaralı "Tüp, Boru, İç Boş Profiller ve İlgili Bağlantı Parçaları, Çelikten", 24.3 numaralı "Çeliğin İlk İşlenmesinde Elde Edilen Diğer Ürünler", 24.4 numaralı "Değerli Ana Metaller ve Diğer Demir Dışı Metaller", 24.5 numaralı "Metal Döküm Hizmetleri" sütunundaki sayılardan ilgisine göre uygun olan birini veya birkaçını,
- ç) AY0: Akaryakıt ürünleri için ihale tarihindeki satış fiyatını,
- AYn: Akaryakıt ürünleri için uygulama ayına ait ortalama satış fiyatını,
- d) Yo, Yn: Diğer katı ve sıvı yakıtlar için, Endeks Tablosunun 19 numaralı "Kok ve Rafine Petrol Ürünleri", 19.1 numaralı "Kok Fırını Ürünleri", 19.2 numaralı "Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri" sütunundaki sayılardan ilgisine göre uygun olan birini veya birkaçını,
- e) Ko, Kn: Ağaç ve mantar ürünleri için, Endeks Tablosunun 16 numaralı "Ağaç ve Mantar Ürünleri (Mobilya Hariç)", 16.1 numaralı "Kereste, Biçilmiş ve Planyalanmış", 16.2 numaralı "Ahşap, Mantar, Hasır ve Örgü Malzemesinden (Saz, Saman vb.) ürünler" sütunundaki sayılardan ilgisine göre uygun olan birini veya birkaçını,
- f) Go, Gn: İhale konusu yapım işi kapsamında yer alan diğer malzemeler için fiyat farkı hesabına esas sayı veya sayılan,
- g) Mo, Mn: Makine ve ekipmana ait amortisman için, Endeks Tablosunun 28 numaralı "Makine ve Ekipmanlar b.y.s.", 28.1 numaralı "Genel Amaçlı Makineler", 28.2 numaralı "Diğer Genel Amaçlı Makineler", 28.3 numaralı "Tarım ve Ormancılık Makineleri", 28.4 numaralı "Metal İşleme Makineleri ve Takım Tezgahları", 28.9 numaralı "Diğer Özel Amaçlı Makineler" sütunundaki sayılardan ilgisine göre uygun olan birini veya birkaçını, ifade eder.

(5) Yukarıdaki endekslerden birinin veya birkaçının sözleşmenin uygulanması sırasında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından değiştirilmesi halinde, değiştirilen endekse eşdeğer yeni bir endeks belirlenir ise bu endeks; yeni bir endeks belirlenmez ise Türkiye İstatistik Kurumu tarafından aylık yayımlanan yurt içi üretici fiyat endeksi, 2003=100, CPA 2008 kısım, bölüm ve gruplarına göre tarihsel seri tablosunun "Genel" sütunundaki sayı esas alınarak fiyat farkı hesaplanır.

(6) Bu Esaslara tabi mal alımı ihalelerinde fiyat farkı uygulanabilmesi için, söz konusu işlerin ihalelerine ilişkin idari şartname ve sözleşmelerde bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanacağını belirtilmiş olması gerekir. Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usuller sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.

(7) Fiyat farkı hesaplanan işlerde, zorunlu nedenler dışında hakedişlerin uygulama ayını takip eden ay içerisinde ve uygulama ayına ait endeksler/fiyatlar belli olduktan sonra düzenlenmesi esastır. Uygulama ayına ait endeksler/fiyatlar belli olmadan hakedişin düzenlendiği hallerde fiyat farkı hesabı hakedişle birlikte yapılmaz, uygulama ayına ait endeksler/fiyatlar belli olduktan sonra ayrıca hesaplanır.

(8) Bu Esasların uygulanması sonucu sözleşme bedeline ek olarak ödenecek ya da sözleşme bedelinden kesilecek tutarlar fiyat farkı olup, yüklenici ile idare arasında imzalanan sözleşme bedelini değiştirmez.

4. UYGULAMA ESASLARI

(1) Bu Esaslara tabi yapım işi ihalelerinde fiyat farkı uygulanabilmesi için, söz konusu işlerin ihalelerine ilişkin idari şartname ve sözleşmelerde, bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanacağı belirtilmiş olması gerekir. Ancak, sözleşme süresi 365 takvim gününü aşan yapım işlerinde fiyat farkı hesaplanacağına ilişkin düzenlemeye yer verilmesi zorunludur. Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz.

(2) Fiyat farkı uygulanan işlerde, zorunlu nedenler dışında, hakedişlerin uygulama ayından sonraki ayın ilk beş iş günü içerisinde ve uygulama ayına ait endeksler belli olduktan sonra düzenlenmesi esastır. Uygulama ayına ait endeksler belli olmadan hakedişin düzenlendiği hallerde, fiyat farkı hesabı hakedişle birlikte yapılmaz, uygulama ayına ait endeksler belli olduktan sonra ayrıca hesaplanır.

(3) Bu Esasların uygulanması sonucu ilave olarak ödenecek ya da kesilecek tutarlar fiyat farkı olup, yüklenici ile idare arasında imzalanan sözleşme bedelini değiştirmez.

(4) Bedeli yabancı para birimi cinsinden veya kur farkları ayrıca hesaplanmak suretiyle yabancı para birimi karşılığı Türk parası ile ödenen işler için bu Esaslar uygulanmaz. Türk parası ile yabancı para birimi üzerinden aynı ay olmak üzere toplam bedel üzerinden sözleşme yapılması halinde sözleşmenin Türk parası üzerinden ödeme yapılan kısmı için fiyat farkı hesaplanacağı öngörülebilir.

(5) Bu Esaslara göre hesaplanan fiyat farkları, fiyat farkı ödenmesine konu olabilecek tüm fiyat artışlarını kapsar. Ancak, yüklenicinin kullandığı farklı yapım teknikleri, makine, ekipman ve malzeme ile işçiliğin cins ve miktarı, Türk parasının yabancı paralar karşısında değer kaybetmesi veya kazanması, yurtdışından temin edilen malzemenin menşei ülkede fiyatının değişmesi ve benzeri diğer nedenlerle fiyat farkı hesaplanamaz.

(6) Avans ödenen işlerde, hakedişten mahsup edilen avans tutarı, formüldeki (An) tutarından düşüldükten sonra fiyat farkı hesaplanır. Fiyat farkı katsayısının (Pn) birden küçük olması halinde, (An) tutarından avans miktarı düşülmez.

(7) Karma sözleşmelerde, işin anahtar teslimi götürü bedel ve birim fiyatlı bölümleri için ayrı ayrı fiyat farkı hesaplanır.

(8) Sözleşmede birim fiyatı bulunmayan ve Yapım İşleri Genel Şartnamesine göre ihale tarihinin içinde bulunduğu aya ait fiyatı tespit edilemeyen iş kalemi için yeni birim fiyat yapılması halinde, bu fiyat, uygulama ayının rayiçlerine ve şartlarına göre tespit edilir. Belirlenen bu yeni birim fiyat, uygulama ayı fiyat farkı katsayısına (Pn) bölünerek iş kaleminin ihale tarihinin içinde bulunduğu aya ait birim fiyatı tespit edilir ve fiyat farkı hesabı bu fiyat esas alınarak yapılır.

(9) Birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan işlerde, herhangi bir imalat için yapılan ara veya kesin metraj sonucu bir imalatın miktarında artma ya da azalma tespit edildiği takdirde, artan ya da azalan miktar (imalat hangi ayda yapılmış olursa olsun) geçici kabul itibar tarihini geçmemek üzere, artış ya da azalışın kesinleştiği ayın fiyat farkı katsayısı (Pn) esas alınarak fiyat farkı hesaplanır.

(10) Sözleşme süresi bitmiş ve idarenin izni ile cezalı çalışılan işlerde, fiyat farkı hesaplanırken süre bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait endeks ile işin fiilen gerçekleştirildiği aya ait endeksten düşük olanı esas alınır.

(11) Anahtar teslimi götürü bedel işlerde hakedişlerden kesilerek tutulan kısım ile birim fiyatlı işlerde tamamlanmakla birlikte kesin hesabı idareye verilmemiş işlerde hakedişe dahil edilmeyen kısım için, ilgili hakedişin fiyat farkının hesaplanmasında, bu kısımlara ilişkin tutarlar da dikkate alınır.

5. İHARAT UYGULAMASI

(1) Birim fiyat üzerinden sözleşmeye bağlanan işler ile karma sözleşmelerde sözleşmenin birim fiyatlı kısmına ait işlerde kullanılan malzemelere ihzarat bedeli ödenebilir. Ancak, ihzarat bedeli ödenecek malzemelerin listesinin ve fiyatlarının ihale dokümanında gösterilmesi zorunludur. Bu malzemeler, iş programında yer alan iş kalemleri için ve o işlere yetecek miktarda ihzar edilir. İş programında öngörülen miktardan fazla ihzar edilmiş malzemelerin fazla kısmına ihzarat bedeli ödenmez.

(2) Yukarıda belirtilen şartlara uygun olarak ihzar edilen malzemeler için fiyat farkı hesabı yapılır.

(3) Birim fiyatlı işlerde iş programına uygun olarak ihzar edilen malzeme için ihzaratın yapıldığı ay, uygulama ayı kabul edilerek fiyat farkı hesaplanır.

6. FİYAT FARKI HESAPLANMASI ÖNGÖRÜLMİYEN İŞLER

(1) İdari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmemiş işlerde, 4735 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebepler ya da idareden kaynaklanan nedenlerle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle uzatılması halinde, uzatılan süre içinde ve bu süreye göre revize edilen iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş grupları için, bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanır.

(2) Fiyat farkı hesabında temel endeks, iş bitim tarihinin içinde bulunduğu aya ait endeksi; güncel endeks ise, revize iş programına göre işin gerçekleştirilmesi gereken aya ait endeksi ifade eder. Temel endeks ve güncel endeks olarak Endeks Tablosunun "Genel" sütunundaki sayı esas alınarak fiyat farkı hesaplanır.

7. ÇERÇEVE ANLAŞMA İHALELERİNDE GÜNCELLEME VE FİYAT FARKI

(1) İsteklinin çerçeve anlaşmaya esas teklifi, münferit sözleşme aşamasında isteklinin teklif vermeye davet edildiği aydan bir önceki aya ait Endeks Tablosunun "Genel" sütunundaki sayı çerçeve anlaşma ihalesinin gerçekleştirildiği aya ait sayıya bölünmek suretiyle bulunan katsayı ile güncellenir.

(2) Münferit sözleşme kapsamında yapılacak alımlarda fiyat farkı hesaplanmasının öngörülüp öngörülmeceği hususunda 6 ncı maddenin birinci fıkrasına göre işlem yapılır.